

ЭТНІЧНАЯ МЕНШАСЦЬ БЕЛАРУСАЎ У ПОЛЬШЧЫ Ў КАНТЭКСЦЕ АКАДЭМІЧНАГА ДЫСКУРСУ АБ ІСТОТНЫХ ХАРАКТАРЫСТЫКАХ ДЫЯСПАРЫ

С. Л. Самкова,
аспірантка БДУ

У наш час значэнне дыяспары як унікальнага палітыка-сацыяльнага феномена навялічваецца. Дыяспара можа выступаць у якасці паўнаважнага суб'екта палітычнага працэсу, эфектыўных міжнародных і міждзяржаўных адносін. Ва ўмовах глабалізацыі сучаснай сусветнай палітычнай сістэмы дасканалае і ўсебаковае вывучэнне беларускай дыяспары з'яўляецца надзвычай актуальным.

Адной з дыскусійных праблем у межах дадзенай тэматыкі з'яўляецца статус этнічнай меншасці беларусаў у Польшчы. У артыкуле разглядаюцца некаторыя праблемныя пытанні, звязаныя з вызначэннем тэрміна «дыяспара», з асаблівасцямі фарміравання і статусам этнічнай меншасці беларусаў у Польшчы.

Нагадаем, што дыскусія аб вызначэнні паняцця «дыяспара» вядзецца навукоўцамі ўжо многія гады, што звязана з яго шматаспектнасцю (Н. Баршчэўская [2], М. Бацян [3], А. Гардзіенка [6], Н. Гардзіенка [7], Ж. С. Калусцьянц [8], М. А. Лабанаў [9], У. І. Мукамель [10], М. А. Мільнікаў [11], Т. В. Паласкова [12], У. Сафран [15], Г. Сяргеева [13], Н. Н. Хабібуліна [14] і інш.). Таму для найбольш глыбокага асэнсавання дадзенага тэрміна звернемся да гісторыі яго першапачатковага тлумачэння.

Прадстаўлена навуковым кіраўніком кандыдатам гістарычных навук, дацэнтам Г. М. Міхалькевічам.

Рукапіс паступіў у рэдакцыю 13.06.2013.

Старажытныя грэкі пад дыяспарай разумелі прыродны працэс расейвання насення. Каля 250 г. да н. э. у Септуагінце (грэцкім перакладзе Бібліі) тэрмін «дыяспара» выкарыстоўваўся для абзначэння расейвання народаў, а праз некаторы час паняцце пачало ўжывацца ў адносінах да буйных габрэйскіх абшчын, якія пражывалі ў дзяржаве Селеўкідаў і Егіпце [14, с. 13]. Страта габрэямі сваёй радзімы напоўнілі тэрмін трагічным сэнсам, а з часам ідэя дыяспары набыла ўстойлівыя рысы пакуты, якая суправаджае многія віды (не толькі габрэйскага) выгнання. Затым дыяспарай пачалі называць разнастайныя этнічныя групы, якія пражывалі ў іншым культурным асяроддзі [12, с. 24].

Сучасныя дыяспаролагі прапаноўваюць наступныя асноўныя падыходы да вызначэння дыяспары і яе сутнасных характарыстык: класічны, этналагічны, канструктыўны, транснацыянальны, міграцыйны, сеткавы, сацыялагічны.

Згодна з класічным падыходам, заснавальнікам якога з'яўляецца У. Сафран [15], дыяспара як унікальны сацыяльны феномен мае наступныя прыкметы: расейванні з адзінага цэнтра ў дзве ці больш «перыферычныя» вобласці ці замежныя рэгіёны (члены дыяспары ці іх продкі былі вымушаны пакінуць краіну ці рэгіён свайго першапачатковага пражывання і перасяліцца ў іншыя месцы, як правіла, адносна невялікімі групамі); калектыўная памяць пра краіну паходжання і яе міфалагізацыя (члены дыяспары захоўваюць калектыўную памяць, бачанне або міф аб сваёй радзіме, яе геаграфічным становішчы, гісторыі і дасягненнях); адчуванне сваёй чужароднасці ў прымаючай краіне (члены дыяспары мяркуюць, што яны не з'яўляюцца і не могуць быць цалкам прыняты грамадствам іншай краіны, і адчуваюць сябе чужароднымі і ізаляванымі); імкненне да рэпатрыяцыі ці міф пра рэпатрыяцыю (члены дыяспары лічаць гістарычную радзіму ідэальным месцам для жыцця, куды яны ці іх нашчадкі ў канчатковым выніку вернуцца, калі наступіць спрыяльныя ўмовы); дапамога гістарычнай радзіме (члены дыяспары адданы ідэі сусветнай падтрымкі (або аднаўлення) краіны зыходу і мяркуюць, што ім варта дасягаць гэтую мэту сумесна і тым самым забяспечваць бяспеку і росквіт этнічнай радзімы); захаванне ідэнтыфікацыі з краінай паходжання і пачуццё згуртаванасці [15, с. 83].

З улікам дадзенай канцэпцыі можна зрабіць выснову аб тым, што дыяспарай будзе з'яўляцца «этнакультурная супольнасць, аб'яднаная на падставе ўяўленняў аб агульнай радзіме і пабудаваных на гэтай аснове калектыўных сувязяў, групавой салідарнасці і дэманстраваных адносін да радзімы» [7].

Этналагічны падыход разглядае дыяспару як частку этнічнай супольнасці (нацыі, народа ці этнічнай групы), якая дысперсна пражывае за межамі асноўнай тэрыторыі рассялення свайго этнасу. Аднак, на думку М. А. Лабанава [9], крыгтэрыі дысперснага пражывання не з'яўляецца вызначальным для дыяспары, паколькі тычыцца ў большай ступені этнадысперснай групы.

У межах канструктыўнага падыходу найбольш істотнай характарыстыкай дыяспары з'яўляецца ідэнтычнасць яе членаў. Значная ўвага надаецца самасвядомасці дыяспары, якая заснавана на гісторыі

і культурных адрозненнях, сацыяльнай агульнасці, па-чущых і вераваннях людзей.

Паводле транснацыянальнага падыходу дыяспара разглядаецца ў якасці суб'екта міжнародных адносін і міжнароднай палітыкі, прадстаўляецца як «вынік добраахвотнай або вымушанай міграцыі, змены межсаў, узнікнення або распаду дзяржаўных утварэнняў і іншых працэсаў, што ўяўляе сабой адыход ад вузкага ўспрымання дыяспары як супольнасці бежанцаў» [9, с. 27].

У адпаведнасці з міграцыйным падыходам дыяспара ўяўляе сабой сучасную форму міграцыі. Аднак назваць любое перасяленне людзей дыяспарай было б няправільна. Так, у межах дадзенага падыходу дыяспарай з'яўляюцца «месцы доўгатэрміновага або пастаяннага знаходжання груп этнічнай меншасці, якія захоўваюцца ў тым выпадку, калі некаторыя яе члены або іх сем'і пераязджаюць у іншае месца» [9, с. 31].

Сеткавы падыход вызначае дыяспару як «геаграфічнае распыленне этнічных груп, вымушаных жыць асобна ад іншых груп, якія належаць гэ-таму ж этнасу як меншасць у прымаючым грамадстве, пастаўленая ў цяжкія ўмовы высятлення сваіх інтарэсаў і пошукаў ідэнтычнасці, абумоўленых двайной прыналежнасцю» [9, с. 32]. Іншымі словамі, дыяспара нагадвае сетку адносін паміж разнастайнымі сацыяльнымі супольнасцямі, якія ўзаемадзейнічаюць. Вызначальнымі прыкметамі дыяспары з'яўляюцца культурныя адносіны і сувязь з краінай зыходу.

Сацыялагічны падыход раскрывае сутнасць дыяспары праз вылучэнне чатырох неад'емных прыкмет дадзенага сацыяльнага феномена: знаходжанне этнічнай супольнасці за межамі сваёй гістарычнай радзімы; валоданне асноўнымі характарыстыкамі культурнай самабытнасці свайго народа; арганізацыйныя формы функцыянавання дыяспары (зямляцтвы, грамадскія або палітычныя рухі і г. д.); сацыяльная абарона людзей са сваёй дыяспары. Згодна з дадзенай канцэпцыяй ствараецца дыяспары могуць толькі тыя этнасы, якія валодаюць нізкай ступенню асіміляцыі ў чужым грамадстве.

Аднак ні адзін з вышэйразглядаемых падыходаў не выпрацаваў універсальнага, задавальняючага ўсіх даследчыкаў дыяспары, вызначэння.

У дачыненні да этнічнай меншасці беларусаў у Польшчы навуковая дыскусія сканцэнтравана на трох асноўных напрамках.

Згодна з першым беларусы ў Польшчы не з'яўляюцца дыяспарай, а ўяўляюць сабой карэнных жыхароў гістарычных беларускіх земляў, што па палітычных прычынах апынуліся па-за межамі дзяржавы-метраполіі. Так, апошні перапіс насельніцтва, вынікі якога агучыла ў сакавіку 2012 г. Галоўнае ўпраўленне статыстыкі Польшчы падчас дэмаграфічнага кангрэсу ў Варшаве, зафіксаваў, што 47 тысяч апытаных назвалі сябе беларусамі, пры тым што пераважная большасць з іх пражывае ва ўсходняй частцы Падляскага ваяводства, а менавіта на Беласточчыне [1, с. 114].

Вядома, што беларусы на дадзенай тэрыторыі з'яўляюцца карэннымі жыхарамі. Іх гістарычная Радзіма – тэрыторыя ад Беластока ўздоўж польска-беларускай мяжы да горада Бяла-Падляска – сёння

ўваходзіць у склад польскай дзяржавы, між тым у старажытныя часы гэта тэрыторыя ніколі не была польскай, а мела назву Падляшша (палякаў называлі ляхамі, а тэрыторыю каля іх – Падляшшам) [5, с. 29]. Доўгі час гэтыя землі ўваходзілі ў склад Вялікага Княства Літоўскага, а жыхарамі дазенай тэрыторыі былі нашчадкі сучасных беларусаў, якія карысталіся старабеларускай мовай. Аднак у выніку падпісання Рыжскай мірнай дамовы 1921 г. усходняе Падляшша разам з Заходняй Беларуссю было ўключана ў склад польскай дзяржавы. На далучанай тэрыторыі польскі ўрад распачаў палітыку асіміляцыі карэннага беларускага насельніцтва.

Другая сусветная вайна ўнесла свае карэктывы ў тэрытарыяльную структуру беларускіх земляў. У 1945 г. савецкі ўрад аддаў усходнія землі Беласточчыны Польшчы, і спрадвечна беларускія землі сталі часткай польскай дзяржавы [5, с. 30].

Безумоўна, менавіта гэтыя асаблівасці беларускай гісторыі даюць падставу прыхільнікам першага напрамку сцвярджаць аб памылковым выкарыстанні тэрміна «дыяспара» ў дачыненні да этнічнай меншасці беларусаў у Польшчы.

Так, адным з найбольш яркіх прыхільнікаў дадзенай канцэпцыі з'яўляецца старшыня праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы Ян Сычэўскі, які падчас XVIII Міжнароднай навуковай канферэнцыі «Шлях да ўзаемнасці», што праходзіла 15–16 лістапада 2012 г. у Гродне, заўважыў, што ўжыванне паняцця «дыяспара» ў дачыненні да беларускага асяроддзя ў Польшчы не зусім дарэчна, паколькі большасць беларусаў на тэрыторыі польскай дзяржавы жывуць на сваіх гістарычных землях.

Аднак не зусім правільна пад беларусамі ў Польшчы мець на ўвазе толькі этнічную меншасць, якая кампактна пражывае на Беласточчыне. У наш час міграцыйныя працэсы ўвесь час пашыраюцца, беларуская меншасць у дзяржаве-суседцы папаўняецца за кошт суайчыннікаў, якія выехалі па эканамічных і палітычных прычынах.

Акрамя таго, за аснову ў дадзеным падыходзе бярэцца класічнае разуменне дыяспары, дзе прыкмета рассявання з адзінага цэнтра ў дзве ці больш «перыферыіныя» вобласці ці замежныя рэгіёны з'яўляецца вызначальнай, што і дае падставу прыхільнікам дадзенага падыходу адмаўляць наяўнасць беларускай дыяспары ў Польшчы.

Класічны падыход да вызначэння дыяспары ў кантэксце сучасных міграцыйных працэсаў звужае шматаспектнасць дадзенага феномена і практычна не выкарыстоўваецца для аналізу і характарыстыкі так званых «новых дыяспар», ці «дыяспар новага тыпу», да прычын фарміравання якіх у тым ліку адносіцца змена дзяржаўных межаў.

Сутнасць другога напрамку да вызначэння статусу беларускай этнічнай меншасці ў Польшчы заключаецца ў выкарыстанні тэрміна «замежжа» ў дачыненні да яе. Аднак адразу паўстае справядлівае пытанне, каго лічыць «беларускім замежжам» і як паняццем «беларускае замежжа» суадносіцца з паняццем «дыяспара».

Так, Н. Гардзіенка [7] прапануе пад тэрмінам «беларускае замежжа» мець на ўвазе «сукупнасць усіх

беларусаў, якія ў выніку добраахвотнага выезду ў іншыя краіны або праз змены дзяржаўнай мяжы апынуліся па-за межамі сучаснай беларускай дзяржавы» [7]. Розніца паміж дадзенымі паняццямі, на яе думку, заключаецца ў адсутнасці ў беларускага замежжа трывалых арганізацыйных формаў беларускай этнакультурнай прысутнасці, у адрозненне ад беларускай дыяспары, якая, як правіла, мае пэўныя арганізацыйныя формы, пачынаючы ад груп тыпу зямляцтваў і да грамадскіх, нацыянальна-культурных і палітычных рухаў.

На жаль, на заканадаўчым узроўні крытэрыі для вызначэння беларускага замежжа (як і беларускай дыяспары) не замацаваны, нягледзячы на тое, што ў краіне ў 2010 г. створаны Кансультацыйны савет па справах беларусаў замежжа пры Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь (у склад якога ўваходзяць таксама кіраўнікі вядучых грамадскіх аб'яднанняў беларусаў з Польшчы) і дзейнічае палажэнне аб яго дзейнасці, зацверджанае загадам міністра культуры Рэспублікі Беларусь ад 19.11.2010 г. Аднак вызначэнне тэрміну «*замежжа*» ў ім адсутнічае.

Калі ж браць за асноўнае адрозненне паміж паняццямі «*дыяспара*» і «*замежжа*», вылучанае Н. Гардзіенка, то трэба адзначыць, што на тэрыторыі Польшчы жыццё нашых суайчыннікаў характарызуецца пэўнай ступенню арганізаванасці. Так, сёння ў Польшчы дзейнічае каля 15 грамадска-культурных аб'яднанняў беларусаў. Таму падаецца, што адносіць беларускую этнічную меншасць у Польшчы да замежжа не зусім правільна, бо ступень арганізаванасці беларускага асяроддзя на тэрыторыі дзяржавы-суседкі даволі значная.

Згодна з трэцім падыходам беларускае асяроддзе на тэрыторыі дзяржавы-суседкі з'яўляецца дыяспарай, паколькі адпавядае асноўным крытэрыям дадзенага палітыка-сацыяльнага феномена. Сярод іх:

- пражыванне этнічнай супольнасці па-за межамі дзяржавы-метраполіі;
- пачуццё згуртаванасці і наяўнасць арганізацыйных формаў функцыянавання этнічнай супольнасці ў выглядзе зямляцтваў, грамадскіх, нацыянальна-культурных рухаў, аб'яднанняў, якія выконваюць функцыі абароны інтарэсаў і самазахавання этнічнай супольнасці;
- імкненне этнічнай супольнасці да захавання сваёй нацыянальнай культуры, самабытнасці, мовы, традыцый, звычаяў;
- узаемадзеянне з этнічнай радзімай.

Сапраўды, у Польшчы пражывае сталая і дастаткова значная беларуская супольнасць, дзейнічаюць грамадска-культурныя аб'яднанні беларусаў, сярод якіх найбольш масавым і старэйшым з'яўляецца Беларускае грамадска-культурнае таварыства (БГКТ), заснаванае ў 1956 г. Пры ім створаны харавыя калектывы «*Крыніца*» і «*Каласкі*», фальклорны ансамбль «*Лучына*». Пры падтрымцы таварыства дзейнічае яшчэ каля 60 дзіцячых, маладзёжных і дарослых творчых аб'яднанняў [4].

Акрамя БГКТ, на тэрыторыі Польшчы сваю дзейнасць ажыццяўляюць наступныя арганізацыі і ўстановы беларускай меншасці: Беларускае літаратурнае аб'яднанне «*Белавежа*», Беларускае гістарычнае таварыства, Бельскі Дом культуры, Гайнаўскі Дом куль-

туры, Агульнаадукацыйны ліцэй з беларускай мовай навучання імя Б. Тарашкевіча ў Бельску Падляшскім, Агульнаадукацыйны ліцэй з беларускай мовай навучання ў Гайнаўцы і г. д. [5, с. 33].

Усталяванне, пашырэнне і захаванне цесных сувязей з дзяржавай-метраполіяй з'яўляюцца неабходнымі ўмовамі функцыянавання сучасных дыяспар. У прыватнасці, беларускім урадам была рэалізавана спецыяльная праграма супрацоўніцтва з беларускай меншасцю ў Польшчы пад назвай «*Беларусы ў Польшчы ў 2005–2010 гадах*», скіраваная на падтрымку беларусаў у захаванні нацыянальнай і культурнай самабытнасці, спрыянне нацыянальнай адукацыі на беларускай мове, супрацоўніцтва навуковых устаноў, якія займаюцца беларускай мовай і арганізацыяй курсаў павышэння кваліфікацыі настаўнікаў з Польшчы, якія навучаюць беларускай мове, падтрымку супрацоўніцтва з прадпрыемствамі беларускага паходжання і інш. [1, с. 108–109].

Асабліва цесна супрацоўнічаюць з нашай краінай прадстаўнікі нацыянальнай меншасці ў Падляшскім ваяводстве Польшчы. Па іх просьбе сюды перадаюцца літаратура для школ з беларускай мовай навучання, нацыянальныя гарнітуры для дзіцячых і дарослых творчых калектываў, музычныя прылады, аргтэхніка, відэазапісы пра Беларусь, народныя абрады, кнігі беларускіх аўтараў і інш. [1, с. 112].

Разнастайныя структуры суайчыннікаў у Польшчы рэалізуюць узаемадзеянне з дзяржавай-метраполіяй таксама ў рамках праекта «*Адміністрацыйны рэгіён Беларусі – арганізацыя суайчыннікаў за мяжой*».

І гэта далёка не поўны пералік сумесных дзеянняў этнічнай меншасці беларусаў у Польшчы і дзяржавы-метраполіі.

Відавочна, што вызначэнне беларускай этнічнай меншасці ў Польшчы як дыяспары падаецца найбольш правільным, паколькі супольнасць нашых суайчыннікаў на тэрыторыі дзяржавы-суседкі валодае ўсімі сутнаснымі характарыстыкамі дадзенага палітыка-сацыяльнага феномена.

Такім чынам, феномен дыяспары адрозніваецца сваёй шматаспектнасцю, таму назіраецца канцэптuallyны плюралізм у вызначэнні дадзенага паняцця і выдзяленні яго сутнасных характарыстык. Тым не менш магчыма вылучыць найбольш важкія крытэрыі, па якіх можна меркаваць аб аднясенні той ці іншай этнічнай меншасці да дыяспары. Сярод іх пражыванне этнічнай супольнасці па-за межамі дзяржавы-метраполіі; пачуццё згуртаванасці і наяўнасць арганізацыйных формаў функцыянавання этнічнай супольнасці ў выглядзе зямляцтваў, грамадскіх, нацыянальна-культурных рухаў, аб'яднанняў, якія выконваюць функцыі абароны інтарэсаў і самазахавання этнічнай супольнасці; імкненне этнічнай супольнасці да захавання сваёй нацыянальнай культуры, самабытнасці, мовы, традыцый, звычаяў; узаемадзеянне з этнічнай радзімай.

На аснове вышэйпрыведзеных крытэрыяў і аналізу асаблівасцяў фарміравання і функцыянавання этнічнай меншасці беларусаў у Польшчы, а таксама падрабязнага разгляду трох канцэптuallyных падыходаў да гэтага пытання можна сказаць, што ў дачыненні да супольнасці суайчыннікаў на тэрыторыі дзяржавы-суседкі найбольш

пасуе выкарыстоўваць тэрмін «*дыяспара*», паколькі этнічная меншасць беларусаў у Польшчы валодае ўсімі яе асноўнымі сутнаснымі характарыстыкамі.

Спіс літаратуры

1. Актуальныя пытанні беларуска-польскіх адносін: да 20-годдзя Дагавора паміж Рэспублікай Беларусь і Рэспублікай Польшча аб добрасуседстве, сяброўстве і супрацоўніцтве ад 23 чэрвеня 1992 г.: матэрыялы беларус.-пол. круглага стала / рэдкал.: В. Г. Шадурскі (наук. рэд.) [і інш.]. – Мінск: Выд. цэнтр БДУ, 2012. – 115 с.
2. *Баршчэўская, Н.* Беларуская меншасць у Польшчы – праблемы і дасягненні / Н. Баршчэўская // МГА «ЗБС “Бацькаўшчына”» [Электронны рэсурс]. – 2013. – Рэжым доступу: http://www.zbsb.org/index.php?option=com_content&view=article&id=807:-q-q&catid=34:2008-08-07-08-35-02&Itemid=104. – Дата доступу: 10.01.2013.
3. *Бацян, М.* Аб гісторыі і сучасным становішчы асяродку этнічных беларусаў у Польшчы / М. Бацян // Беларусь і свет. Альманах. Т. VIII. – Мінск: РІВШ, 2006. – С. 13–30.
4. Беларускае грамадска-культурнае таварыства ў Польшчы // Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур [Электронны рэсурс]. – 2007. – Рэжым доступу: <http://centrkult.iatp.by/?m=3&country=260&a=1&asid=74&page=1>. – Дата доступу: 13.11.2012.
5. Беларуская дыяспара: нарысы гісторыі і сучаснага стану / М. М. Бацян [і інш.]. – Мінск: Трыалета, 2006. – 160 с.
6. *Гардзіенка, А.* Беларуская дыяспара. Сучасныя праблемы і перспектывы / А. Гардзіенка // МГА «ЗБС “Бацькаўшчына”» [Электронны рэсурс]. – 2013. – Рэжым доступу: http://www.zbsb.org/index.php?option=com_content&view=article&id=808:-q-q&catid=34:2008-08-07-08-35-02&Itemid=104. – Дата доступу: 11.01.2013.
7. *Гардзіенка, Н.* Беларуская дыяспара як аб’ектыў гістарычнага даследавання / Н. Гардзіенка // МГА «ЗБС “Бацькаўшчына”» [Электронны рэсурс]. – 2013. – Рэжым доступу: http://www.zbsb.org/index.php?option=com_content&view=article&id=862:2009-03-04-13-22-44&catid=34:2008-08-07-08-35-02&Itemid=104. – Дата доступу: 10.02.2013.
8. *Калусцьянц, Ж. С.* Дыяспара ў сацыяльнай дынаміцы сучаснасці: аўтарэф. дыс. ... канд. філасоф. навук: 09.00.11 / Ж. С. Калусцьянц; Паўн.-Каўк. горн.-метал. ін-т. – Уладзікаўказ, 2007. – 25 с.
9. *Лабанаў, М. А.* Расійская дыяспара ў блізкім замежжы як фактар прасоўвання нацыянальных інтарэсаў Расіі: дыс. ... канд. паліт. навук: 23.00.04 / М. А. Лабанаў. – М., 2008. – 194 л.
10. *Мукамель, У. І.* Новыя дыяспары. Дзяржаўная палітыка ў адносінах да суайчыннікаў і нацыянальных меншасцяў / У. І. Мукамель, Э. І. Панін. – М.: Дзіполь-Т, 2002. – 360 с.
11. *Мыльнікаў, М. А.* Этнічная дыяспара як суб’ект палітычных камунікацый: дыс. ... канд. паліт. навук: 23.00.02 / М. А. Мыльнікаў. – Астрахань, 2009. – 186 л.
12. *Паласкова, Т. В.* Сучасныя дыяспары (унутрыпалітычныя і міжнародныя аспекты) / Т. В. Паласкова. – М.: Навук. кн., 2002. – 252 с.
13. *Сяргеева, Г.* Беларуская дыяспара ў нацыянальнай гістарыяграфіі XX стагоддзя (кароткі агляд) / Г. Сяргеева // Камунікат [Электронны рэсурс]. – 2001. – Рэжым доступу: <http://kamunikat.fontel.net/www/czasopisy/binim/25/01.htm>. – Дата доступу: 10.02.2013.
14. *Хабібуліна, Н. Н.* Дыяспара: сутнасць, сацыяльна-філасофскія аспекты развіцця: на матэрыялах Бураціі: дыс. ... канд. філас. навук: 09.00.11 / Н. Н. Хабібуліна. – Улан-Удэ, 2003. – 142 л.
15. *Safran, W.* Diasporas in Modern Societies: Myths of Homeland and Return / W. Safran // Diaspora. – 1991. – Vol. 1, № 1. – P. 83–99.

Анатацыя

У артыкуле на падставе вывучэння асноўных тэорый да вызначэння дыяспары і яе сутнасных характарыстык, а таксама аналізу спецыфікі фарміравання і жыццядзейнасці этнічнай меншасці беларусаў у Польшчы аўтар робіць выснову аб тым, што ў дачыненні да супольнасці суайчыннікаў на тэрыторыі дзяржавы-суседкі найбольш пасуе выкарыстоўваць тэрмін «*дыяспара*», паколькі этнічная меншасць беларусаў у Польшчы валодае ўсімі яе асноўнымі сутнаснымі характарыстыкамі: пражыванне этнічнай супольнасці па-за межамі дзяржавы-метраполіі; пачуццё згуртаванасці і наяўнасць арганізацыйных формаў функцыянавання этнічнай супольнасці ў выглядзе зямляцтваў, грамадскіх, нацыянальна-культурных рухаў, аб’яднанняў, якія выконваюць функцыі абароны інтарэсаў і самазахавання этнічнай супольнасці; імкненне этнічнай супольнасці да захавання сваёй нацыянальнай культуры, самабытнасці, мовы, традыцый, звычаяў; узаемадзеянне з этнічнай радзімай.

Summary

In the article the author examines the main trends of thought regarding the essential characteristics of the diaspora defines the status of the ethnic minorities of Belarusians in Poland. On the basis of the main theories of the definition of diaspora and its essential characteristics, as well as the analysis of the specific formation and activity of Belarusian minority in Poland, the author concludes that in relation to society compatriots in the neighboring states is most appropriate to use the term diaspora, as Belarusian minority in Poland has all its main essential characteristics: ethnic community, living outside the metropolitan government; a sense of group cohesion and organizational forms of ethnic minority, functioning as local associations, community, national and cultural movements, associations; the desire of ethnic communities to preserve their national culture, identity, language, traditions, customs; interactions with ethnic homelands.